

Соціальна психологія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх спеціальностей ФСП</i>
Спеціальність	
Освітня програма	
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна) / дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2курс, осінній /весняний семестри</i>
Обсяг дисципліни	<i>4кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>Лекції: Семінарські заняття:</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>http://psy.kpi.ua/vikladachi/</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Враховуючи важливість соціально-психологічних знань для сучасної людини, що дають змогу кожній особистості здійснювати власну діяльність в різних сферах суспільного життя, правові й моральні норми та цінності суспільства, створено курс «Соціальна психологія».

Навчальна дисципліна складається з лекційних занять, в яких міститься цікава теоретична інформація про соціальну психологію, наводяться приклади (результати досліджень, психодіагностичні тести, результати експериментів), надається велика кількість практичних порад, які здобувачі освіти можуть застосовувати на практиці.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах консультацій з викладачем, які проводяться згідно з графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки.

Метою дисципліни є формування у здобувачів освіти здатностей:

- оцінювати власні пізнавальні процеси, психологічні стани та почуття з метою забезпечення ефективної і безпечної діяльності;
- організовувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій у взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість»;
- використовувати знання, поглиблювати їх та розвивати критичне мислення;

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:
знань про:

- основні категорії соціальної психології;
- найбільш відомі напрямки розвитку соціальної психології;
- основні методи соціально-психологічного дослідження;

- особливості психології особистості;
  - засоби та способи соціально-психологічного впливу в процесі спілкування;
  - особливості групової діяльності;
  - психологічні особливості великих соціальних груп та масових явищ.
- уміння:

- ефективно будувати процеси комунікації;
- аналізувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- визначати різні групові явища та характеризувати їх;
- аналізувати соціально-психологічну природу конфліктів, розробляти рекомендації щодо їх корекції та врегулювання.

В результаті засвоєння дисципліни здобувачі освіти зможуть:

- використовувати основні положення соціально-психологічної науки при вирішенні професійних завдань;
- аналізувати соціально-значущі проблеми та процеси;
- використовувати знання теорій соціальної психології;
- використовувати методи соціальної психології дослідження для вивчення актуальних соціальних проблем, ідентифікації потреб та інтересів соціальних груп.
- критично оцінювати власні переваги та недоліки, обирати шляхи та засоби удосконалення переваг та подолання недоліків;
- враховувати загальні, специфічні закономірності та індивідуальні особливості психічного розвитку, особливості регуляції поведінки та діяльності людини на різних вікових етапах;
- коректно вирішувати конфліктні ситуації;
- формувати ефективні комунікації;
- створювати та підтримувати сприятливий психологічний клімат в колективі.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософії, менеджменту, історії тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття здобувачами освіти змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліну магістерського рівня «Педагогіка вищої школи».

3.Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ.	13	2	4	7
Тема 2. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ.	11	2	2	7
Тема 3. ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ І СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	13	2	4	7
Тема 4. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ	15	2	6	7
Тема 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ	13	2	4	7
Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	13	2	4	7
Тема 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МАЛОЇ ГРУПИ	13	2	4	7
Тема 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН	13	2	4	7
Тема 9. ПСИХОЛОГІЯ ВЕЛИКИХ ГРУП	12	2	4	6
Залік	4	-	-	4
Всього годин	120	18	36	66

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностаї, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – Київ : Талком, 2018. – 580 с.
2. Соціальна психологія : навч. посібн. / Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В., Блохіна І. О., Кононець М. О., Москаленко О. В., Боковець О. І., Андрійцев Б. В. – Київ, 2019. 254 с. <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>
3. Соціальна психологія: навчальний посібник/ В. М. Поліщук. - Суми: Університетська книга (Україна), 2021. – 271 с. ISBN 978-966-680-272-4
4. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): Навч. посібник [електронне видання]: / Сулякова М.В., Панфілова Г.Б., Склянська О.В. - Дніпро: Середняк Т. К., 2021, – 150 с.

4.1 Допоміжна література

1. Кононець М.О. Психологія лідерства : навч. посібн. / Київ, КВІЦ, 2020. – 252 с.
2. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія: навчальний посібник. Київ: НАВС, 2020 <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17174>
3. Лебон Г. Психологія мас. К.: Видавництво Мультимедійное Издательство Стрельбицкого. – 2020. – 236 с.
4. Фройд З. Психологія спільнот і аналіз людського «Я» К.: Мультимедійное издательство Стрельбицкого. – 2021 р. – 79 с.
5. Чалдині Р. Психологія впливу / Р. Чалдині ; пер. з англ. М. Скоробогатова. – 2-е вид. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 352 с.

6. Baron, R. A., & Branscombe, N. R. (2016). *Social Psychology* (14th ed.). Boston, MA: Pearson/Allyn and Bacon.
7. Baumeister, R. F., & Bushman, B. J. (2016). *Social Psychology and Human Nature* (4th ed.). Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.
8. Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S., & Nisbett, R. (2019). *Social Psychology* (5th ed.). New York: W. W. Norton.
9. Heinzen, T., & Goodfriend, W. (2018). *Social Psychology*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
10. Gruman, J., Schneider, F. W., & Coutts, L. M. (Eds.). (2016). *Applied Social Psychology: Understanding and Addressing Social and Practical Problems* (3rd ed.). London: Sage Publications.
11. *Understanding and Managing Social Problems* (2nd ed.). New York: Cambridge University Press.
12. Matsumoto, D., & Juang, L. (2016). *Culture and Psychology* (6th ed.). Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
13. Shiraev, E. B., & Levy, D. A. (2016). *Cross-Cultural Psychology: Critical Thinking and Contemporary Applications* (6th ed.). New York: Routledge.
14. Sighele S. *The Criminal Crowd and Other Writings on Mass Society*. University of Toronto Press, Political Science – 2018. – 496 p.
15. Steg, L., Keizer, K., Buunk, A. P., & Rothengatter, T. (Eds.). (2017). *Applied Social Psychology*.
16. Vallacher, R. R. (2020). *Social Psychology: Exploring the Dynamics of Human Experience*. New York: Routledge.
17. Zanna, M., & Olson, J. M. (Eds.). (2016). *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 54). San Diego, CA: Academic Press.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	<p>Тема 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ.</p> <p>Психічне відображення. Рефлекторна природа психіки.</p> <p>Відображувальна діяльність людини зумовлена рефлекторною діяльністю мозку. Фундатором вчення про рефлекторну природу психіки є видатний фізіолог І.М. Сеченов. Ця діяльність виникає в процесі взаємодії індивіда з оточенням, що здійснюється завдяки рефлекторній діяльності мозку. Вчення І.М. Сеченова про рефлекторну природу психіки далі розвинув І.П. Павлов у своєму вченні про вищу нервову діяльність. Рефлекс – це відповідь організму на подразнення, яка здійснюється за допомогою нервової системи. Рефлекторна діяльність – головна форма діяльності нервової системи. Розрізняють два різновиди рефлексів: безумовні, з якими жива істота народжується, та умовні які виробляються у неї після народження, в процесі життя.</p> <p>Історичний розвиток психіки (філогенез). Стадії розвитку психіки. Серед живих істот виділяють 4 рівні розвитку психіки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сенсорний – змістовна орієнтовка відбувається лише у межах одного психічного процесу – відчуття 2. Перцептивний -- змістовна орієнтовка відбувається у межах двох психічних процесів – відчуття і сприймання 3. Інтелектуальний – змістовна орієнтовка відбувається у межах відчуття, сприймання і мислення 4. Свідомість. <p>Розвиток психіки в онтогенезі.</p> <p>Основні функції психіки.</p> <p>Свідомість. У процесі еволюції живих істот психіка як відображення об’єктивної дійсності в мозку розвивалася залежно від умов життя того чи іншого виду живих істот, набувала дедалі складніших форм. Найвищим рівнем її розвитку є властива людині свідомість.</p> <p>Суб’єктивне відображення дійсності. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.</p> <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте етапи розвитку психіки в філогенезі. 2. Визначте механізми відображувальної діяльності на різних стадіях розвитку психіки. 3. Визначити функції психіки. 4. Охарактеризуйте структуру вивчення психічних явищ.
2	<p>Тема 2. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ.</p> <p>Психологія пояснює виникнення людської свідомості суспільним способом буття людей і трудовою діяльністю, що спричинила її розвиток. Поряд з двома джерелами поведінки – спадково закріпленою програмою та власним досвідом самого індивіда – виникло третє джерело, що формує людську діяльність, – трансляція та засвоєння суспільного досвіду.</p> <p>Діяльність - це активність людини, що має усвідомлюваний характер і спрямована на досягнення поставленої мети, що визначається потребою. Співвіднесення особистості з категорією діяльності.</p> <p>Сутність суб’єктно-діяльнісного підходу. Особливості розвитку психіки та особистості людини в діяльності та впливу індивідуально-психологічних особливостей особистості на її діяльність.</p> <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику активності особистості та її джерел. 2. Проаналізуйте співвідношення свідомості та діяльності. 3. Розкрийте зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій. 4. Охарактеризуйте функції структурних елементів діяльності.

Тема 3. ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ І СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Предмет і об'єкт соціальної психології.

Соціальна психологія – це галузь психологічної науки, яка вивчає закономірності й механізми поведінки, спілкування й діяльності людей, обумовлених їх включеністю в соціальні групи, а також психологічні особливості самих груп.

Предмет соціальної психології - закономірності психічної діяльності, поведінки та взаємодії людей як представників соціальних груп, психологічні характеристики цих груп та психологічні аспекти будь-яких інших явищ соціального життя.

Об'єктом досліджень соціальної психології можуть бути особистість, соціальна група (від діади – пари індивідів, до нації або масового суспільного руху), їх поведінка та діяльність, процеси розвитку особистості і певної групи, процеси міжособистісної та міжгрупової взаємодії тощо.

Структура соціальної психології та її зв'язок з іншими науками.

Відповідно до основних об'єктів дослідження в соціальній психології виокремлюють такі розділи:

- соціальна психологія особистості;
- психологія міжособистісної взаємодії у сумісній діяльності;
- психологія малих груп;
- психологія міжгрупового впливу
- психологія великих соціальних груп і масових явищ .

Методи соціальної психології:

- Метод спостереження
- Метод фокус-груп.
- Метод аналізу документів
- Контент-аналіз
- Метод опитування
- Метод соціометрії
- Метод групової оцінки особистості
- Тести
- Експеримент

Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:

I. Відповіді на питання для самоперевірки:

1. У чому полягає предмет соціальної психології?
2. Назвіть основні галузі (розділи) соціальної психології.
3. Назвіть основні методи соціальної психології.
4. Які основні переваги та недоліки методу спостереження?

Тема 4. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Особистість як предмет вивчення.

Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» та співвідношення між ними. Особистість – це конкретний людський індивід з індивідуально виявленими своєрідними розумовими, емоційними, вольовими та фізичними властивостями. Характерними ознаками особистості є наявність у неї свідомості, виконувані нею суспільні ролі, суспільно корисна спрямованість її діяльності. Індивідуальність – своєрідне, неповторне сполучення таких психологічних особливостей людини, як характер, темперамент, особливості перебігу психічних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, мовлення, почуттів, волі), особливості її мотиваційної сфери, спрямованості.

Соціальна установка особистості. Соціальна установка – стійке, фіксоване утворення особистості, що надає стабільності та спрямованості її діяльності, поведінці, уявленню про світ і саму себе. Установка свідчить про готовність людини діяти певним чином, що зумовлює швидкість її реагування на ситуацію та деякі ілюзії сприймання.

«Я-концепція» як соціально-психологічний феномен. «Я-концепція» – це динамічна система уявлень людини про себе, яка включає усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних та інших особливостей; самооцінку та суб'єктивне сприймання зовнішніх чинників, які впливають на особистість.

«Я-концепція» складається із трьох структурних елементів:

- пізнавальний (когнітивний) компонент;
- емоційно-оцінний (афективний) компонент;
- поведінковий (конативний) компонент.

Соціалізація особистості: механізми, умови, фази (стадії), адаптація.

Соціалізація (від лат. socialis – суспільний) у широкому розумінні означає розвиток людини як соціальної істоти, становлення її як особистості.

Соціалізація – це процес входження індивіда в суспільство, активного засвоєння ним соціального досвіду, соціальних ролей, норм, цінностей, необхідних для успішної життєдіяльності в певному суспільстві.

Основними механізмами соціалізації є:

- ідентифікація
- імітація
- навіювання
- соціальна фасилітація

Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:

I. Відповіді на питання для самоперевірки:

1. Чому дослідження особистості повинно здійснюватися нерозривно від суспільства, у якому вона існує?
2. Розкрийте поняття «Я-концепція» особистості та назвіть її структурні компоненти.
3. Яку роль відіграє самооцінка в процесі розвитку самосвідомості особистості?
4. Надайте характеристику поняття «установка», назвіть її функції.

5	<p>Тема 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ</p> <p>Поняття спілкування. Спілкування – взаємодія між двома чи кількома особами, що полягає в обміні інформацією, взаємовпливі та взаєморозумінні; це обмін інформацією між людьми, зумовлений потребами спільної діяльності, зв’язок, взаємодія та взаємовплив людей у процесі матеріального та духовного виробництва.</p> <p>Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна.</p> <p>Спільнота, мова, мовлення.</p> <p>Різновиди спілкування. Виділяють різноманітні види спілкування в залежності від обраного критерію.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За наявністю чи відсутністю будь-якого посередника в процесі спілкування його поділяють на: <ul style="list-style-type: none"> - безпосереднє (пряме); - опосередковане (непряме). 2. За характером комунікантів у просторі: <ul style="list-style-type: none"> - контактне; - дистантне. 3. За формою існування мови: <ul style="list-style-type: none"> - усне; - письмове. 4. З погляду змінної - постійної позиції "Я-мовця" і "Ти-слухача": <ul style="list-style-type: none"> - діалогічне; - монологічне. 5. За кількістю учасників: <ul style="list-style-type: none"> - міжособистісне; - масове. 6. З погляду ситуації спілкування і взаємостосунків: <ul style="list-style-type: none"> - приватне; - офіційне. <p>Вербальні та невербальні засоби спілкування.</p> <p>Техніки і прийоми спілкування.</p> <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання для самоперевірки: <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте різновиди вербального міжособистісного спілкування. 2. Порівняйте змістовне навантаження понять «спілкування» і «комунікація». 3. Назвіть і проаналізуйте функції спілкування. 4. Проаналізуйте співвідношення понять «спільнота», «спільність» і «спілкування».
6	<p>Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ</p> <p>Міжособистісна взаємодія у сумісній діяльності.</p> <p>Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони спілкування.</p> <p>Комунікативна сторона спілкування (обмін інформацією, зворотний зв’язок, бар’єри, вплив). Комунікативна сторона спілкування пов’язана із виявленням специфіки обміну інформацією між людьми як активними суб’єктами спілкування, тобто із врахуванням тих знань, якими обмінюються люди.</p> <p>Перцептивна сторона спілкування (механізми соціальної перцепції, формування першого враження, стереотипи). Перцептивна сторона спілкування містить в собі процес взаємного сприймання і розуміння співрозмовниками один одного.</p> <p>Інтерактивна сторона спілкування (стратегії взаємодії, структура взаємодії, структура конфліктної взаємодії). Інтерактивна сторона спілкування: організація суб’єктами спілкування спільної стратегії взаємодії.</p>

	<p align="center">Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p align="center">I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю «взаємодія» 2. Яку роль виконує механізм зворотного зв'язку? 3. Розкрийте сутність комунікативної, інтерактивної і перцептивної сторін спілкування. 4. Які бар'єри можуть зустрічатися при міжособистісному спілкуванні.
7	<p>Тема 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МАЛОЇ ГРУПИ</p> <p>Мала група та її основні характеристики. Мала група – невелике за розміром об'єднання людей, що пов'язані безпосередньою взаємодією. Основні емпіричні параметри, за допомогою яких може бути здійснено соціально-психологічний аналіз групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • характеристики групи (композиція групи, структура, групові процеси). • характеристики, які визначають місце людини у групі (система групових очікувань, систему статусів і ролей членів групи). <p>Соціометрична структура малої групи. Соціометрична структура – сукупність супідрядних позицій учасників групи в системі внутрішньогрупових міжособистісних уподобань. Іншими словами, це система уподобань та відторгнень, емоційних симпатій і антипатій між учасниками групи. Свою назву структура отримала відповідно до основних методів її діагностики – соціометричної та аутосоціометричної методик.</p> <p>Комунікативна структура малої групи. Комунікативна структура малої групи – це сукупність позицій членів групи в системах інформаційних потоків, що пов'язують членів групи, як між собою, так і з зовнішнім середовищем, а також це концентрація групової інформації.</p> <p>Характеристика групових явищ. Однією з найважливіших умов існування групи є її цілісність. Вона проявляється у поведінковій, емоційній та когнітивній єдності, що досягається за рахунок певних соціально-психологічних явищ та їх всебічних зв'язків.</p> <p align="center">До явищ в малих групах відносяться:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лідерство, • груповий тиск, • міжособистісні відносини, • згуртованість. <p>Міжособистісні відносини в малій групі. Міжособистісні відносини – це сукупність об'єктивних зв'язків та взаємодій між індивідами, які належать до однієї групи. Основою міжособистісних відносин у групі є, перш за все, емоційна міжособистісна привабливість членів групи.</p> <p align="center">Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p align="center">I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні параметри аналізу малої групи 2. У чому полягає феномен лідерства? 3. Які чинники впливають на рівень конформності людини? 4. У чому полягає процес групового тиску?

Тема 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН

Характеристика міжгрупових відносин у соціальній психології.

Психологія міжгрупових відносин – напрям соціальної психології, що посідає провідне місце на сучасному етапі розвитку науки та має велике значення як для теорії, методології соціальної психології, так і для практики.

Міжгрупові відносини – сукупність соціально-психологічних явищ, які характеризують суб'єктивне відображення зв'язків між соціальними групами, а також зумовлений ними спосіб взаємодії спільнот.

Основна функція міжгрупових відносин – збереження, стабілізація та розвиток груп як функціональних одиниць суспільного життя.

Соціальна ідентичність і порівняння.

Соціальна ідентичність – усвідомлення індивідом своєї приналежності до конкретних соціальних груп разом з емоційною та ціннісною значимістю цього членства для самої особистості.

Соціальне порівняння – це процес співвіднесення якісних ознак соціальних груп однієї з іншою, результатом якого є встановлення відмінностей між ними (міжгрупова диференціація)

Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації.

Міжгрупова диференціація – соціально-психологічні процеси міжгрупового сприймання, порівняння, оцінки, що пов'язані з встановленням відмінностей між своєю та іншими групами.

Міжгрупова інтеграція – це наявність між групами таких зв'язків та залежностей, які сприяють їх об'єднанню, взаємній співпраці, більш успішній реалізації функцій як своєї групи, так і більш широкій спільноті, в яку включені групи, що взаємодіють.

Міжгрупова ворожість.

Міжгрупова ворожість – це негативне упереджене ставлення до членів іншої групи

Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:

I. Відповіді на питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте основні напрямки дослідження міжгрупових відносин.

2. Наведіть приклади внутрішньогрупового фаворитизму та міжгрупової дискримінації у відносинах між групами.

3. Охарактеризуйте основні положення теорії соціальної ідентичності.

4. У чому полягає соціальний зміст тенденції інтеграції та диференціації при взаємодії групи з іншими суб'єктами?

Тема 9. ПСИХОЛОГІЯ ВЕЛИКИХ ГРУП

Класифікація, структура, загальні ознаки та рівні розвитку великих соціальних груп. Велика соціальна група – це кількісно не обмежена, складно організована соціальна група, що формується на основі певних соціальних ознак (*стать, вік, національність, релігія тощо*).

Класифікація великих соціальних груп може здійснюватися за різними ознаками. За характером зв'язку всередині групи розрізняють:

- соціальні верстви (страти), етноси, релігійні конфесії;
- партії, громадські і професійні об'єднання. За тривалістю існування виокремлюють: сталі і тимчасові.

За характером організованості великі соціальні групи поділяють на: стихійні і організовані.

Великі групи можуть бути відкритими і закритими. Членство в останніх визначається внутрішніми законами груп.

Структура великих соціальних груп складається з низки елементів: психічних властивостей, психічних процесів і психічних станів, але особливу увагу звертають на:

- психічний склад як стале утворення (*соціальний або національний характер*);
- специфічні регулятори соціальної поведінки (*традиції*);
- емоційна сфера (*потреби, інтереси, настрої*).

Для великих соціальних груп характерними є певні загальні ознаки, які відрізняють їх від малих груп і виступають специфічними регуляторами соціальної поведінки: звичаї і традиції та спосіб життя великої соціальної групи.

У великих соціальних групах психічні явища виділяють за сферами психіки:

- когнітивної;
- потребово-мотиваційної;
- афективної;
- регулятивно-вольової (діяльнісної).

Психологія натовпу. Натовп – безструктурне скупчення людей, які позбавлені чітко усвідомлених спільних цілей, але взаємно пов'язані подібністю емоційного стану і спільним об'єктом уваги.

Основні етапи формування натовпу

Перший етап формування та функціонування натовпу – циркулярна реакція.

Другий етап починається одночасно з процесом кружляння, під час якого почуття ще більш загострюються і виникає готовність реагувати на інформацію, що надходить від присутніх.

Третій етап формування натовпу полягає у появі нового загального об'єкта уваги, на якому фокусуються імпульси, почуття й уява людей.

Психологія чуток та паніки.

Чутки є формою спотвореної інформації про значущий об'єкт, яка розповсюджується поміж людьми у великих соціальних групах в умовах невизначеності і нестабільності.

Паніка – це психічний стан, що виникає при реальній або уявній небезпеці й охоплює людей, які знаходяться в умовах поведінкової невизначеності в підвищеному емоційному збудженні від некерованого почуття страху.

Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:

I. Відповіді на питання для самоперевірки:

1. Назвіть і охарактеризуйте психологічні особливості індивіда в натовпі.
2. Поясніть, у чому виявляються типові форми життєдіяльності великих соціальних груп.
3. Охарактеризуйте механізми управління натовпом.
4. Назвіть і охарактеризуйте найважливіші умови виникнення паніки.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять сформувані у здобувачів освіти: розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	<p>Тема 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ. Семінар 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ. Мета: закріпити та поглибити знання здобувачів освіти про історію становлення психології як науки.</p> <p style="text-align: center;">Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення психології як науки. 2. Поняття про предмет психології. 3. Цілі і завдання психології. 4. Проблема категоріального апарату у психології. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте історію становлення психології як науки. 2. Назвіть предмет і основні Цілі і завдання психології. 3. Охарактеризуйте проблему категоріального апарату у психології.
2	<p>Тема 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ. Семінар 2. ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ. Мета: закріпити та поглибити знання здобувачів освіти про особливості функціонування психіки, умови психічного розвитку особистості, свідомість та її структуру.</p> <p style="text-align: center;">Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке психічне відображення? У чому полягає активний характер психічного відображення? 2. У чому суть рефлексивної природи психіки? 3. Охарактеризувати головні закономірності психічної діяльності. 4. Охарактеризувати функції психіки. 5. Стадії розвитку психіки (сенсорна; перцептивна; інтелектуальна). 6. Походження свідомості та її структура. 7. Єдність свідомості й діяльності. 8. Розвиток психіки в онтогенезі та філогенезі. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте елементарну сенсорну стадію розвитку психіки 2. Охарактеризуйте елементарну перцептивну стадію розвитку психіки. 3. Охарактеризуйте розвиток психіки в онтогенезі та філогенезі.
3	<p>Тема 2. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ. Семінар 3. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ. Мета: закріпити та поглибити знання здобувачів освіти про діяльність, суб'єктно-діяльнісний підхід, особливості розвитку психіки та особистості людини в діяльності та впливу індивідуально-психологічних особливостей особистості на її діяльність.</p> <p style="text-align: center;">Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність особистості. 2. Співвіднесення особистості з категорією діяльності. 3. Сутність суб'єктно-діялісного підходу. 4. Особливості розвитку психіки та особистості людини в діяльності 5. Вплив індивідуально-психологічних особливостей особистості на діяльність людини. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте характеристику активності особистості та її джерел. 2. Проаналізуйте співвідношення свідомості та діяльності. 3. Розкрийте зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій. 4. Охарактеризуйте функції структурних елементів діяльності.

4	<p>Тема 3. МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. Семінар 4. МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про методи і основні напрями розвитку соціальної психології.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні методи дослідження в соціальній психології. <ul style="list-style-type: none"> • Метод спостереження • Метод фокус-груп. • Метод аналізу документів • Контент-аналіз • Метод опитування • Метод соціометрії • Метод групової оцінки особистості • Тести • Експеримент Етапи соціально-психологічного дослідження. Основні вимоги до методів дослідження: точність, валідність та надійність. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> Назвіть основні і охарактеризуйте методи соціальної психології. Які основні переваги та недоліки методу спостереження? Охарактеризуйте особливості методу опитування.
5	<p>Тема 3. МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. Семінар 5. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про методи і основні напрями розвитку соціальної психології.</p> <p>Питання для обговорення: Основні напрями розвитку соціальної психології:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Біхевіоризм. • Когнітивний напрямок. • Психоаналітичний напрямок. • Гуманістичний напрямок. • Теорія екологічних систем Урі Бронфенбреннера <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте теорію екологічних систем Урі Бронфенбреннера. У чому полягає розбіжність поглядів у представників біхевіоризму і когнітивного напрямку. Охарактеризуйте особливості психоаналітичного напрямку.
6	<p>Тема 4. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ: ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА, СТАТЕВОРОЛЬОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ Семінар 6. Політична соціалізація. Мета: ознайомити здобувачів освіти з особливостями політичної соціалізації особистості.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Визначення поняття "Політична соціалізація". Напрями та підходи у дослідженні політичної соціалізації. Стадії процесу політичної соціалізації та її агенти. Форми політичної соціалізації. Когнітивний, афективний та конативний компоненти політичної соціалізації. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте особливості політичної соціалізації. Назвіть і охарактеризуйте напрями та підходи у дослідженні політичної соціалізації. Охарактеризуйте стадії процесу політичної соціалізації.

7	<p>Тема 4. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ: ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА, СТАТЕВОРОЛЬОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ</p> <p>Семінар 7. Економічна соціалізація.</p> <p>Мета: ознайомити здобувачів освіти з особливостями економічної соціалізації особистості.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття «економічна соціалізація» та її структурних складових 2. Гроші та їх соціалізуюча функція 3. Особливості формування уявлень про гроші у дітей 4. Стадії і характер економічної соціалізації 5. Сім'я як соціально-психологічний простір економічної соціалізації дітей старшого дошкільного віку 6. Підприємливість як міра економічної соціалізації особистості ринкової економіки 7. Економічна соціалізація особистості як чинник її соціальної адаптації <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особливості економічної соціалізації. 2. Поясніть у чому полягає соціалізуюча функція грошей. 3. Охарактеризуйте вплив сім'ї на економічну соціалізацію дітей.
8	<p>Тема 4. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ: ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА, СТАТЕВОРОЛЬОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ</p> <p>Семінар 8. Статеворольова соціалізація.</p> <p>Мета: ознайомити здобувачів освіти з особливостями статево-рольової соціалізації особистості.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статова диференціація. 2. Стадії процесу статево-рольової соціалізації. 3. Гендерна культура суспільства. Гендерні норми. 4. Гендерні стереотипи як протиставлення маскуліності і фемінності. 5. Гендерні ролі та їх соціалізуюча функція. 6. Особливості гендерних образів у сприйманні підлітків. Гендерна ідентичність особистості. 7. Підліткова група як соціально культурне середовище. формування гендерної ідентичності особистості. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особливості статево-рольової соціалізації. 2. Поясніть у чому полягає соціалізуюча функція гендерних ролей. 3. Назвіть і охарактеризуйте стадії процесу статево-рольової соціалізації.
9	<p>Тема 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ СПІЛКУВАННЯ</p> <p>Семінар 9. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ.</p> <p>Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про особливості міжособистісного спілкування</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття спілкування. 2. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регулятивно-комунікативна, афективно-комунікативна. 3. Спільнота, мова, мовлення. 4. Різновиди спілкування. <p>Техніки і прийоми спілкування.</p> <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте різновиди вербального міжособистісного спілкування. 2. Порівняйте змістовне навантаження понять «спілкування» і «комунікація». 3. Назвіть і проаналізуйте функції спілкування. 4. Проаналізуйте співвідношення понять «спільнота», «спільність» і «спілкування».

10	<p>Тема 5. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ СПІЛКУВАННЯ. Семінар 10. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ СПІЛКУВАННЯ Мета: систематизувати та закріпити знання здобувачів освіти про особливості невербального спілкування</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Невербальні засоби спілкування. 2. Загальне уявлення про невербальне спілкування. 3. Поняття «конгруентність». 4. Значення зон і територій при невербальному спілкуванні. 5. Жести рук і значення жестів, пов'язаних з дотиком рук до різних частин обличчя. 6. Розпізнавання невербальних захисних бар'єрів. 7. Сигнали очей. 8. Віддзеркалювання. 9. Вплив на оточуючих осіб за допомогою різних положень корпусу тіла. 10. Способи розміщення учасників за столом. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особливості і засоби невербального спілкування. 2. Проаналізуйте способи розміщення учасників за столом. 3. Охарактеризуйте значення зон і територій при невербальному спілкуванні
11	<p>Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ Семінар 11. ПСИХОЛОГІЯ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ Мета: ознайомити здобувачів освіти з засобами і технологіями подолання деструктивних форм міжособистісної взаємодії.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби і прийоми подолання психологічних бар'єрів при міжособистісній взаємодії. 2. Технології впливу у міжособистісній взаємодії. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю «взаємодія» 2. Яку роль виконує механізм зворотного зв'язку? 3. Розкрийте сутність комунікативної, інтерактивної і перцептивної сторін спілкування. 4. Які бар'єри можуть зустрічатися при міжособистісному спілкуванні.
12	<p>Тема 6. ПСИХОЛОГІЯ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ Семінар 12. ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ВПЛИВУ МАНІПУЛЯЦІЙ. Мета: ознайомити здобувачів освіти з засобами подолання маніпуляцій.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види маніпуляцій. 2. Методи маніпуляцій. 2. Засоби запобігання впливу маніпуляцій. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю «маніпуляція» 2. Назвіть і охарактеризуйте основні види маніпуляцій. 3. Охарактеризуйте основні методи маніпуляцій. 4. Назвіть і охарактеризуйте засоби запобігання впливу маніпуляцій.

13	<p>Тема 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МАЛОЇ ГРУПИ. ЛІДЕРСТВО І ЗАСОБИ УПРАВЛІННЯ ГРУПОЮ Семінар 13. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МАЛОЇ ГРУПИ. Мета: поглибити і розширити знання здобувачів освіти щодо соціально-психологічних особливостей малих груп.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мала група та її основні характеристики. 2. Основні емпіричні параметри, за допомогою яких може бути здійснено соціально-психологічний аналіз групи 3. Соціометрична структура малої групи. 4. Комунікативна структура малої групи. 5. Характеристика групових явищ. 6. Міжособистісні відносини в малій групі. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні параметри аналізу малої групи 2. У чому полягає феномен лідерства? 3. Які чинники впливають на рівень конформності людини?
14	<p>Тема 7. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МАЛОЇ ГРУПИ. ЛІДЕРСТВО І ЗАСОБИ УПРАВЛІННЯ ГРУПОЮ Семінар 14. ЛІДЕРСТВО І ЗАСОБИ УПРАВЛІННЯ ГРУПОЮ Мета: поглибити знання здобувачів освіти щодо особливостей лідерства у малих групах.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття «лідерство» 2. Типології лідерів 3. Співвідношення понять «лідерство» і «управління» 4. Інтелект в лідерстві 5. Цінності й установки лідера 6. Фундаментальні засади етичного лідерства <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особливості лідерства у малих групах. 2. Як співвідносяться поняття «лідерство» і «управління»?
15	<p>Тема 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН Семінар 15. ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН У СОЦІАЛЬНІЙ ПСИХОЛОГІЇ Мета: поглибити і розширити знання здобувачів освіти щодо особливостей міжгрупових відносин</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика міжгрупових відносин у соціальній психології. 2. Соціальна ідентичність і порівняння. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні напрямки дослідження міжгрупових відносин. 2. Охарактеризуйте основні положення теорії соціальної ідентичності.
16	<p>Тема 8. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МІЖГРУПОВИХ ВІДНОСИН Семінар 16. ПРОЦЕСИ МІЖГРУПОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ. МІЖГРУПОВА ВОРОЖІСТЬ Мета: поглибити і розширити знання здобувачів освіти про процеси міжгрупової інтеграції та диференціації і міжгрупову ворожість.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процеси міжгрупової інтеграції та диференціації. 2. Міжгрупова ворожість. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наведіть приклади внутрішньогрупового фаворитизму та міжгрупової дискримінації у відносинах між групами. 2. У чому полягає соціальний зміст тенденції інтеграції та диференціації при взаємодії групи з іншими суб'єктами? 3. Охарактеризуйте особливості формування і проявів міжгрупової ворожості.

17	<p>Тема 9. ПСИХОЛОГІЯ ВЕЛИКИХ ГРУП. МАСОВІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЯВИЩА Семінар 17. МАСОВІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЯВИЩА. Мета: поглибити і розширити знання здобувачів освіти про масові соціально-психологічні явища.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про масові соціально-психологічні явища. 2. Формування громадської думки. 3. Колективне переживання та його прояви. 4. Змагання та його прояви. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть і охарактеризуйте умови формування громадської думки. 2. Поясніть що таке колективне переживання. 3. Охарактеризуйте змагання та його прояви.
18	<p>Тема 9. ПСИХОЛОГІЯ ВЕЛИКИХ ГРУП. МАСОВІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЯВИЩА Семінар 18. ПСИХОЛОГІЯ НАТОВПУ, ЧУТОК ТА ПАНІКИ. Мета: поглибити і розширити знання здобувачів освіти про психологію натовпу, чуток та паніки.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна характеристика натовпу. 2. Психологія чуток та паніки. <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте психологічну характеристику натовпу. 2. Назвіть і охарактеризуйте умови виникнення паніки. 3. Назвіть і охарактеризуйте умови виникнення чуток.

6. Самостійна робота здобувача освіти

Здобувачі освіти самостійно опрацьовують питання семінарських занять які не увійшли в матеріали лекцій.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача освіти формують: робота на семінарах, і написання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може протягом 1-го тижня після дати пропущеного семінару, здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (тобто максимальна кількість балів складатиме не більше 2). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною в особистому кабінеті здобувача освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Соціальна психологія». На семінарських заняттях здобувачі освіти поглиблюють і розширюють знання з соціальної психології. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів освіти з теми семінарського заняття.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами освіти індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) доповіді та активну участь у дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи.

Робота здобувача освіти на вісімнадцятих семінарських заняттях (ваговий бал за семінар – 4) складає 72% його рейтингу з дисципліни. Написання модульної контрольної роботи (складається з 28 тестових завдань) визначає 28% рейтингу.

Здобувач освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у семінарських заняттях: робить доповіді та бере участь в обговоренні;
- дає правильні відповіді на всі тестові запитання модульної контрольної роботи.

Пропущені заняття, неточності, й помилки призводять до зниження рейтингу здобувача освіти. Належна підготовка здобувача освіти до семінарського заняття займатиме в середньому 2 години.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті й відображає оцінку після проведення заняття у системі «Кампус».

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача освіти визначені у Додатку 1.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: здобувач освіти має виконати передбачені силабусом завдання й мати рейтинг не нижче 40 балів.

5. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Працюючи на лекції здобувачу освіти варто конспектувати основні поняття.

При підготовці до семінарського заняття здобувач освіти має опрацювати лекційний матеріал з відповідної теми, а також бажано ознайомитись з додатковою літературою. Якщо у здобувачів освіти виникають питання необхідно обговорити їх з викладачем.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання
Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н., доцентом, Кононець Марією Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2023 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 11 від 27.06.2023 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни «Соціальна психологія» складається з балів, що отримуються за:

- 1) доповіді та активну участь у дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає – 72 (кількість балів на 1 занятті – 4)):

активна участь у дискусії з питань семінарського заняття; презентація повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань, слушне доповнення відповідей інших учасників семінару у процесі дискусії	4
активна участь у дискусії з питань семінарського заняття; презентація повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді з незначними неточностями	3
активна участь у дискусії з питань семінарського заняття; презентація доповіді з помилками	2
не дуже активна участь у дискусії з питань семінарського заняття; презентація доповіді з помилками	1
ухилення від участі у дискусії з питань семінарського заняття; відсутність презентації доповіді	0

2. Написання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає – 28 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1)):

Правильна відповідь на тестове завдання	1
Неправильна відповідь на тестове завдання	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 72 + 28 = 100 \text{ балів}$$

Здобувачі освіти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 0,6R$) мають можливість:

а) отримати залікову оцінку (залік) так званим "автоматом" відповідно до набраного рейтингу;

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

При цьому попередній рейтинг здобувача освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку R_3 тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку більше 40, але менше ніж 60 балів, виконують залікову контрольну роботу.

Здобувачі освіти, які не виконали всіх передбачених програмою дисципліни завдань та мають рейтингову оцінку менше ніж 40 балів до заліку не допускаються.

Залікова контрольна робота складається зі 100 тестових завдань й оцінюються за шкалою 100 балів. (максимальна кількість балів складає – 100)

Правильна відповідь на тестове завдання	1
Неправильна відповідь на тестове завдання	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено